

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Голові Національної поліції України
Івану ВИГІВСЬКОМУ

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є, зокрема, захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України, запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню.

У зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, мною виявлено порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Відділення поліції № 2 Дніпровського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області (далі – відділення поліції, відділення або ВП).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що

покарання.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№12001.2/23/53 від 19.12.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 19.12.2023 15:53
5FBB77F7B650371D0400000E88D010044560300

Жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Важливо наголосити, що частиною четвертою статті 7 Закону України «Про національну поліцію» поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

Однак, під час здійснення 17.11.2023 відвідування НПМ відділення поліції як місця несвободи регіональним представництвом Уповноваженого у Дніпропетровській області виявлено факти порушень прав людини та суттєві недоліки у діяльності вказаного підрозділу поліції, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. З'ясовано, що відділенням не забезпечено виконання рекомендацій, наданих групою НПМ внаслідок попередніх відвідувань.

Відповідно до пункту 1 розділу VIII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція) тимчасове тримання осіб у територіальних (відокремлених) підрозділах поліції дозволяється в кімнаті для затриманих.

У разі тимчасової відсутності/нефункціонування кімнат для затриманих, затримані особи (зокрема, підозрювані у вчиненні кримінальних правопорушень, за які передбачене покарання у виді позбавлення волі, без ухвали слідчого судді, суду, на підставі протоколу про затримання особи, підозрюваної в учиненні злочину, відповідно до статті 208 Кримінального процесуального кодексу України), поміщуються до ізоляторів тимчасового тримання (далі – ІТТ).

В порушення зазначеної норми кімнати для затриманих у відділенні не функціонують та опечатані на підставі наказу начальника ВП від 14.02.2023 № 214.

Разом із тим, під час аналізу відомостей журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених (далі – Журнал) та іншої службової документації групою НПМ встановлено відомості про тримання затриманих осіб досить тривалий час у відділенні поліції без поміщення до кімнат для затриманих та ІТТ.

Зокрема встановлено, що Батіч В. відповідно до відомостей, викладених у протоколі затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину (далі – протокол) затриманий 03.02.2022 о 03:10 та за відомостями Журналу доставлений до відділення 03.02.2022 о 04:00, після чого поміщений до ІТТ лише 03.02.2022 о 22:50, а отже перебував під контролем працівників поліції понад 19 год. 40 хв.

Шоєва Н. відповідно до протоколу фактично затримана 13.03.2022 о 16:46, залишила відділення 14.03.2022 о 0:53 та поміщена до ІТТ 14.03.2022 о 03:25, що з моменту затримання становить понад 10 год. 39 хв.

Оліфер В. відповідно до протоколу затриманий 02.04.2022 о 19:00, доставлений до ВП о 19:05 того ж дня та поміщений до ІТТ 03.04.2022 о 05:30, що з моменту затримання становить понад 10 год. 30 хв.

Табунщиков Д. відповідно до протоколу затриманий 10.04.2022 о 22:40, доставлений до ВП 11.04.2022 приблизно о 02:11 та поміщений до ІТТ 11.04.2022 о 18:50, що з вказаного у протоколі часу затримання становить 20 год. 10 хв.

Леонтьєв В. затриманий 03.04.2022 о 03:50 та доставлений до ВП о 04:52, після чого залишив відділення о 19:58. Громадянина поміщено до ІТТ 03.04.2022 о 22:10, що з моменту затримання становить 18 год. 20 хв.

Плужніков М. затриманий 18.04.2022 о 18:20 та доставлений до ВП того ж дня о 22:15, після чого поміщений до ІТТ лише 19.04.2022 о 19:40, що з зазначеного в протоколі моменту затримання становить понад 25 год. 20 хв.

Левін А. відповідно до відомостей, викладених у протоколі, затриманий 22.05.2022 о 23:45, доставлений до ВП 23.05.2023 о 01:10 та того ж дня о 19:55 поміщений до ІТТ, що з зазначеного в протоколі моменту затримання становить понад 20 год. 10 хв.

Філатов А. відповідно до відомостей, викладених у протоколі, затриманий 28.05.2022 о 20:00. Відповідно до Журналу, громадянин доставлений до ВП 28.05.2023 о 22:20 та 29.05.2022 о 03:55 залишив відділення. При цьому Філатова А. поміщено до ІТТ лише 29.05.2022 о 20:50, що з зазначеного в протоколі моменту затримання становить понад 24 год. 50 хв.

Тухта О. згідно протоколу затриманий 19.10.2022 о 22:15. При цьому в Журналі обліку зафіксовано відомості щодо перебування Тухти О.С. у відділенні 20.10.2022 з 01:40 до 03:03, а також «з 05:51 до 08:10» та одночасно «з 04:30 до 12:22» того ж дня. До ІТТ громадянина доставлено 20.10.2022 о 18:50. Отже, громадянин загалом перебував під контролем поліції понад 20 год. 35 хв.

Пашенко Д. за даними протоколу затриманий 09.09.2022 о 17:00, перебував у ВП 10.09.2022 з 12:18 до 15:42, після чого направлений до ІТТ, куди прибув 10.09.2022 о 16:45. Отже, громадянин перебував під контролем працівників поліції понад 23 год. 45 хв.

Бунін І. затриманий 05.01.2023 о 23:40 та згідно даних Журналу доставлений до ВП 06.01.2023 о 04:25, а також поміщений до ІТТ 06.01.2023 о 23:50, що з моменту затримання становить понад 24 год. 10 хв.

Новицький М. відповідно до відомостей, викладених у протоколі, затриманий 05.01.2023 о 23:40, доставлений до відділення 06.01.2023 о 04:50, де перебував до 06:10, а також з 07:45 до 19:26 того ж дня. Громадянина поміщено до ІТТ лише 06.01.2023 о 22:10, що з зазначеного в протоколі моменту затримання становить понад 23 год. 30 хв.

Городенський О. відповідно до протоколу затриманий 18.02.2023 о 23:50. При цьому громадянина доставлено до ІТТ лише 19.02.2023 о 22:30, що з моменту затримання становить понад 27 год. 10 хв.

Димніч М. відповідно до протоколу затриманий 21.03.2023 о 17:00 та згідно даних Журналу доставлений до ВП о 18:16, де перебував до 20:47, а також 22.03.2023 з 07:00 до 10:10. При цьому до ІТТ Димніча М. доставлено лише о 10:00 22.03.2023, що з зазначеного в протоколі моменту затримання становить понад 27 год. 00 хв.

Легкуна К. затримано 22.09.2023 об 11:15 та згідно даних Журналу доставлено до ВП о 18:43, де останній перебував до 21:55. Громадянина поміщено до ІТТ о 23:55 22.09.2023, що становить 12 год. 40 хв.

Хрущ Р. затримана 28.10.2023 о 12:20 та згідно даних Журналу доставлена до ВП о 18:25, де перебувала до 21:55. Громадянку поміщено до ІТТ о 00:35 29.10.2023, що становить понад 12 год. 15 хв. з моменту затримання.

Юрченка О. затримано 01.08.2023 о 07:50 та згідно даних Журналу доставлено до ВП о 08:20, де останній перебував до 11:00, а також з 13:37 до 13:47 та з 16:28 до 18:10 того ж дня. Громадянина поміщено до ІТТ 02.08.2023 о 01:00, що з моменту затримання становить понад 17 год. 10 хв.

Полухіна А. затримано 28.10.2023 о 12:20 та згідно даних Журналу доставлено до ВП о 18:43, після чого поміщено до ІТТ о 01:30 29.10.2023, що з моменту затримання становить 13 год. 15 хв.

Шандибу С. відповідно до відомостей, викладених у протоколі, затримано 18.09.2023 о 23:42 та доставлено до ВП о 03:30 19.09.2023, де останній перебував до 13:00 19.09.2023. Громадянина поміщено до ІТТ 20:50 19.09.2023, що з моменту затримання становить понад 22 год. 08 хв.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Комітет) зазначає про необхідність забезпечення затриманих осіб харчуванням, доступом до води, туалету, правом відпочинку у нічний час (дванадцята Загальна доповідь СРТ/Іnf (2002)15).

Однак, тримання затриманих осіб у відділенні поліції здійснюється у непередбачений законом спосіб – у службових приміщеннях ВП без забезпечення мінімальної норми площі на особу, організації харчування, вільного доступу до питної води, доступу до вбиральні, засобів для відпочинку у нічний час тощо.

Крім того, варто зауважити, що затримані Шоева Н., Батіч В., Оліфер В., Леонтьєв В., Плужніков М., Левін А., Філатов А., Бунін І., Новицький М., Димніч М., Юрченко О., Шандиба С., Легкун К., Полухін А., Хрущ Р., Городенський А. були доставлені до ІТТ по завершенню вечері, яка згідно із розпорядком дня ІТТ триває з 18:30 до 19:00 та, відповідно, були позбавлені можливості вживати їжу, щонайменше до 07:30 наступного дня.

Незабезпечення належних умов тримання, зважаючи на тривалість та наслідки неналежного поводження, можуть бути розцінені як жорстке або таке, що принижує гідність, поводження або покарання у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Окрім іншого, у відділенні поліції не облаштовані кімнати для проведення слідчих дій, що порушує вимоги пункту 3 Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561. Слідчі дії проводяться у службових кабінетах співробітників слідчого відділу.

При цьому, відповідно Другої Загальної доповіді (СРТ/Іnf (92) 3) Комітету, жорстокого поводження із затриманими

особами, яка б виключала безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях, зокрема, визначено електронний запис поліцейських допитів.

Разом із тим, проведення процесуальних дій безпосередньо в службових кабінетах, урахуваючи нездійснення належної відеофіксації та зважаючи на перебування у вказаних кабінетах предметів, що можуть бути використані для здійснення фізичного чи психологічного впливу (протигази, дрилі, викрутки, шила тощо), не створює належних гарантій недопущення жорстокого поводження із затриманими особами.

Слід також наголосити, що можливість затриманих залучити адвоката відразу по взятті під варту, відповідно до висновків Комітету (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15), становить гарантію від жорстокого поводження.

Однак, у порушення вимог частини четвертої статті 213 Кримінального процесуального кодексу України, пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363, та підпункту 3 пункту 10 розділу VI Інструкції, посадові особи відділення не забезпечують негайного повідомлення центрів з надання безоплатної правничої допомоги (далі – центр) про випадки затримання осіб.

Зокрема, Батіч В. відповідно до вказаних у протоколі відомостей був затриманий 03.02.2022 о 03:10. Водночас центр повідомлено лише 03.02.2022 об 11:55, що з моменту затримання становить 08 год 40 хв.

Про затримання Крутя Ю. 30.04.2022 о 17:30 центр повідомлено о 20:49, що становить 03 год. 19 хв. з моменту затримання. Про затримання Белея Т. 21.08.2023 о 13:20 центр повідомлено о 16:55, що з моменту затримання становить 03 год. 35 хв.

Крім іншого, в порушення вимог пункту 17 розділу VII Інструкції у ВП не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Варто також зауважити, що під час вивчення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до відділення поліції, журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим встановлено численні виправлення, що може свідчити про неналежне ведення працівниками ВП службової документації, можливе внесення до згаданих журналів недостовірних відомостей.

Також встановлено, що службовою особою, відповідальною за перебування затриманих у відділенні поліції призначено інспектора слідчого відділу Холодкову Г. За фактами перебування протягом 2023 року у відділенні затриманих осіб, відповідальною особою здійснено перевірку наявності видимих тілесних ушкоджень та, зокрема, складено доповідні записки щодо відсутності будь-яких ушкоджень у затриманих.

Водночас листом Головного управління Національної поліції в

інформацію щодо наявності тілесних ушкоджень у Белея Т. (синець на лівій руці), Шандиби С. (садна на обличчі та лікті правої руки, порізу середнього пальця правої руки), Чередніченка А. (садна на голові та синець на правому вусі), Юрченка О. (синець під лівим оком), Куземи В. (садна на зап'ястях обох рук) під час поміщення вказаних осіб до ІТТ.

Зазначене свідчить про неналежне виконання інспектором ВП покладених на неї обов'язків, ймовірне надання недостовірних відомостей про стан дотримання прав осіб, затриманих за підозрою в учиненні злочину, а отже суперечить вимогам пунктів 2, 5 частини третьої статті 212 Кримінального процесуального кодексу України, підпунктів 3, 4, 6 пункту 4 розділу X Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570.

У відділенні не розміщені внутрішні таблички біля службових кабінетів, що не відповідає вимогам пунктів 8.3.4, 8.3.5 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН). Пандус, облаштований на вході до приміщення, за технічними характеристиками не відповідає вимогам пункту 5.3.1 ДБН. Внутрішні, зовнішні сходи приміщення не оснащені попереджувальними контрастними смугами відповідно до пункту 8.2 ДБН. Санітарно-гігієнічні кімнати ВП обладнані із порушенням пункту 11 ДБН.

Всупереч пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, службовими особами ВП не надані для ознайомлення сертифікати стосовно проходження підготовки щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

В порушення статті 23 Закону України «Про лікарські засоби», в аптечках відділення виявлені лікарські засоби, що не підлягають використанню через закінчення терміну придатності.

Окрім того, не обладнано підвальних або інших приміщень (зокрема, найпростішого укриття) для безпечного перебування затриманих осіб у відділенні поліції в умовах воєнного стану (під час екстреного оповіщення «повітряна тривога», загрози ракетного обстрілу, тощо) та які б відповідали Вимогам щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Встановлено порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила), зокрема, приміщення не обладнані системами протипожежного захисту, відгалужувальні та з'єднувальні коробки не закриті кришками з негорючих або важкогорючих матеріалів. Відділення поліції не забезпечено засобами пожежогасіння у достатній кількості, що порушує пункти 3.6, 3.11 розділу V Правил. Внутрішнє протипожежне водопостачання знаходиться в аварійній ситуації людей на випадок пожежі, тощо.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю службових осіб відділення поліції, а також приймаючи до уваги те, що:

згідно з пунктом 2 частини першої статті 22 Закону України «Про Національну поліцію», керівник поліції контролює виконання поліцією Конституції та законів України,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема:

1.1. Забезпечити відновлення функціонування кімнати для затриманих відділення поліції, умови утримання в якій відповідатимуть національним та міжнародним стандартам;

1.2. Виключити випадки довготривалого перебування затриманих осіб під контролем працівників відділення поліції без поміщення їх до кімнат для затриманих та ізоляторів тимчасового тримання;

1.3. Організувати належним чином діяльність службової особи, відповідальної за перебування затриманих у відділенні поліції;

1.4. Забезпечити належне ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до відділення поліції, журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим;

1.5. Забезпечити негайне повідомлення центрів з надання безоплатної правничої допомоги про факти затримання осіб;

1.6. Обладнати у відділенні поліції кімнату для проведення слідчих дій та кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

1.7. Зобов'язати працівників відділення поліції проводити процесуальні дії із затриманими особами у кімнаті для проведення слідчих дій;

1.8. Розглянути питання щодо обладнання підвальних або інших приміщень, придатних для укриття затриманих осіб, їх безпечного перебування у відділенні поліції в умовах воєнного стану;

1.9. Забезпечити доступність будівлі відділення поліції відповідно до Державних будівельних норм України ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

1.10. Забезпечити проходження працівниками відділення поліції підготовки щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

2. Вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законодавством відповідальності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт за результатами відвідування Відділення поліції № 2 Дніпровського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області на 19 арк.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Владислав Онищенко 098 431 51 00

